

Elemente de macromarketing vizate de România în cadrul negocierilor pentru Acordul de Liber Schimb UE - ASEAN

Macromarketing Elements Considered by Romania during UE – ASEAN Free Trade Agreement Negotiations

Autori: Iacob Cătoi
Tudor Edu

Rezumat: Macromarketingul reprezintă un aspect al marketingului al cărui obiect central de studiu este interfața dintre politicile macro-economice și efectele acestora asupra societății. În plus, acesta folosește la studiul oportunităților și insuficiențele asociate marketingului, a efectelor pozitive pe care le induce în societate și a efectelor adverse pe care le generează (neintenționat), incluzând astfel o viziune optimistă, prin aceea că încearcă să îmbunătățească sistemele și procesele de marketing, în beneficiul unui număr cât mai mare de persoane, la nivel global. Articolul de față își propune să identifice conceptele de macromarketing ce vor fi implicate de apariția Acordului de Liber Schimb dintre România și comunitatea ASEAN (țările din Sud-Estul Asiei), de implicațiile acestui acord, în principal asupra României, ca și a elementelor ce ar trebui avute în vedere de țara noastră în procesul de negociere, ca membru deplin al Uniunii Europene.

Cuvinte cheie: macromarketing, ASEAN, liber schimb, industrie, agricultură.

Key words: macromarketing, ASEAN, free trade, industry, agriculture.

Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est a luat ființă pe 08 august 1967 prin intermediul Declarației de la Bangkok, ce a fost semnată de Indonezia, Malaiezia, Filipine, Singapore și Tailanda.

Obiectivele Asociației au fost sintetizate pe următoarele direcții:

1. accelerarea creșterii economice și a progresului social, precum și dezvoltarea culturii din regiune prin intermediul unor străduințe comune în spiritul egalității și parteneriatului în vederea întăririi fundației unei comunități prospere și pașnice a Națiunilor din Asia de Sud-Est.
2. promovarea păcii și stabilității regionale prin asigurarea respectării continue a justiției și legii în relațiile dintre țările din regiune și aderarea la principiile Cartei Națiunilor Unite.
3. promovarea unei colaborări active și a unei asistențe reciproce pe teme de interes comun în domenii economice, sociale, culturale, tehnice, științifice și administrative.
4. furnizarea de asistență reciprocă sub forma de facilități de pregătire și cercetare în sferile educaționale, profesionale, tehnice și administrative.

5. îmbunătățirea colaborării pentru utilizarea mai bună a agriculturii, industriei, expansiunii schimburilor comerciale, inclusiv studierea problemelor schimbului internațional de mărfuri, îmbunătățirea facilităților de transport și comunicare și creșterea standardului de viață a popoarelor din cadrul ASEAN.
6. promovarea studiilor despre Asia de Sud-Est.
7. menținerea unei cooperări strânse și benefice cu organizațiile internaționale și regionale ce au scopuri similare și explorarea tuturor căilor pentru o cooperare tot mai strânsă.

În prezent, ASEAN cuprinde 10 state, existând patru etape de extindere, după cum urmează:

- la data de 08.01.1984, Brunei Darussalam aderă la ASEAN.
- la data de 28.07.1995, Vietnam aderă la ASEAN.
- la data de 23.07.1997, Laos și Myanmar se alătură celorlalte țări ASEAN.
- la data de 30.04.1999, Cambogia aderă la ASEAN.

Indicatorii relevanți pentru această zonă fac din ASEAN un important partener pentru orice organizație sau țară. Cu o populație de 567 milioane, un produs intern brut ce depășește 1 trilion USD, cu schimburi comerciale de 300 miliarde USD în cadrul organizației și 900 miliarde USD cu terții, ASEAN a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în toate domeniile în cadrul celor 40 de ani de existență.

Probabil că cea mai importantă decizie legată de evoluția acestei organizații a fost luată în anul 2003, în cadrul celui de al 9-lea summit din Bali, Indonezia și s-a referit la crearea unei comunități ASEAN până în anul 2020 (ținta a fost mutată ulterior pentru 2015), care urma să se bazeze pe trei stâlpi:

1. Comunitatea de securitate ASEAN;
2. Comunitatea economică ASEAN;
3. Comunitatea socio-culturală ASEAN.

Principiile de funcționare ale **Comunității de Securitate ASEAN** urmau să se bazeze pe procesele, acordurile și structurile construite de-a lungul timpului prin intermediul următoarelor declarații sau tratate:

- Declarația de formare a ASEAN- Bangkok, 08.08.1967;
- Declarația zonei de pace, libertate și neutralitate- Kuala Lumpur, 27.11.1971;
- Declarația Concordului ASEAN- Bali, 24.02.1976;
- Tratatul de Prietenie și Cooperare din Sud-Estul Asiei;
- Declarația ASEAN referitoare la Marea Chinei de Sud- Manila, 22.07.1992;
- Tratatul Zonei Libere de Arme Nucleare din Asia de Sud-Est- Bangkok, 15.12.1997;
- Viziunea 2020 pentru ASEAN- Kuala Lumpur, 15.12.1997;
- Declarația Concordului II ASEAN- Bali, 07.10.2003.

Componentele principale ale Comunității de Securitate ASEAN pot fi grupate în:

- dezvoltarea relațiilor politice;
- conturarea și uniformizarea normelor;
- prevenirea și rezolvarea conflictelor;

- reconstrucția păcii postconflict;
- realizarea mecanismelor de implementare.

Membrii Comunității s-au angajat să utilizeze numai măsuri pașnice în reglementarea diferendelor și să considere propria securitate ca fiind conectată fundamental de securitatea celorlalte națiuni, având la bază localizarea geografică, viziunea comună și obiectivele.

ASEAN s-a implicat încă din 1994 și în afara granițelor sale din punct de vedere al securității înființând FORUMUL REGIONAL ASEAN, având drept scop promovarea cosntruirii încrederii, dezvoltarea diplomației preventive și elaborarea de abordări pentru cazurile de conflict.

Comunitatea socio-culturală ASEAN comunitate are la bază trei zone de acțiune importante:

1. dezvoltarea socială având ca scop ridicarea standardului de viață pentru grupurile dezavantajate și populația din zona rurală.
2. forța de muncă- cu referire la creșterea investițiilor în asigurarea cadrului educațional de bază și superior, pregătirea forței de muncă, dezvoltarea științei și tehnologiei, crearea de locuri de muncă și protecția socială.
3. îmbunătățirea cooperării în zona sănătății publice.

În acest moment există câteva proiecte socio-culturale derulate în cadrul ASEAN:

- Programul de muncă ASEAN pentru asistență socială, familie și populație;
- Programul de muncă ASEAN pentru HIV/ASEAN;
- Programul de muncă ASEAN pentru vârstnici;
- Programul de muncă ASEAN pentru pregătirea tinerilor, Angajare Durabilă și alte provocări ale globalizării;
- Rețeaua Universitară pentru promovarea colaborării dintre cele 17 universități din ASEAN;
- Programul de schimb de experiență pentru studenți, Forum cultural pentru tineret și forumul tinerilor vorbitori din cadrul ASEAN;
- Săptămâna culturală ASEAN, Tabăra tineretului ASEAN și Concursul ASEAN, ce au loc în fiecare an;
- Programul de schimb Media din cadrul ASEAN;
- Cadrul pentru orașe cu un mediu natural durabil și Acordul ASEAN pentru Poluarea atmosferică transfrontalieră.

Scopul **Comunități Economice ASEAN** este de a transforma zona geopolitică în cauză într-o regiune economică competitivă, stabilă și prosperă în care bunurile, serviciile și investițiile să circule liber și capitalul să circule mai liber decât în prezent. De asemenea, se urmărește realizarea unei dezvoltări economice echitabile și reducerea sărăciei și a disparităților sociale până în 2015.

- În vederea realizării Comunității Economice, țările membre ASEAN au stabilit:
- mecanisme și măsuri noi de îmbunătățire a implementării inițiativelor economice existente, incluzând: Zona de Liber Schimb din cadrul ASEAN (ASEAN Free Trade Area), Acordul Cadru pentru Servicii din cadrul

ASEAN (ASEAN Framework Agreement on Services) și Zona Investițională ASEAN (ASEAN Investment AREA).

- accelerarea integrării regionale în următoarele sectoare prioritare până în 2010: transportul aerian, produsele agricole, autovehicule, e-commerce, produse electronice, ferme piscicole, sănătate, produsele de bază din cauciuc, textile și îmbrăcăminte, turism și produse bazate pe lemn.
- facilitarea mișcării oamenilor de afaceri, a muncitorilor calificați și a talentelor.
- întărirea mecanismelor instituționale ale ASEAN, inclusiv îmbunătățirea Mecanismului de Reglementare a Disputelor din cadrul ASEAN pentru a se asigura o rezolvare legală și rapidă pentru orice dispută economică.

Zona de Liber Schimb a fost înființată în 1992, urmărindu-se eliminarea barierelor tarifare și netarifare dintre țările membre, în vederea creșterii eficienței economice, a productivității și a capacității concurențiale.

Începând cu 01.01.2005, taxele vamale pentru 99% din produsele incluse în Lista Acordului (Inclusion List) pentru 6 țări membre (Brunei, Indonezia, Malaiezia, Filipine, Singapore și Tailanda) au fost reduse până la o valoare maximă de 5%. De asemenea, 60% din produsele din această Listă au o taxă vamală de „0%”, iar media taxelor vamale pentru toate aceste produse este de 2%. În cazul noilor țări membre (Cambogia, Laos, Myanmar, Vietnam), 81% din produsele incluse în Lista Acordului au taxe vamale cuprinse în intervalul 0-5%.

Alte activități importante legate de integrarea economică sunt:

- Traseul pentru integrarea financiară și monetară în patru zone: dezvoltarea pieței de capital, liberalizarea contului de capital, liberalizarea serviciilor financiare și cooperarea în privința monedei;
- Rețeaua de transport trans-ASEAN formată din rețelele importante de autostrăzi și căi ferate dintre state, inclusiv calea ferată dintre Singapore și Kunming, principalele porturi și culoarele marine, transportul fluvial și principalele legături aeriene civile;
- Traseul pentru Integrarea Sectorului de transport aerian;
- Interoperabilitatea și Interconectivitatea echipamentelor și serviciilor naționale de telecomunicații, inclusiv Aranjamentul Recunoașterii Reciproce Sectoriale a Consiliilor Regulatorilor din Telecomunicații din cadrul ASEAN referitor la Evaluarea Conformității pentru Echipamentele de Telecomunicații;
- Rețelele de energie trans-ASEAN, ce includ Rețeaua de curent electric și Proiectele de conducte de gaz;
- Inițiativa pentru Integrarea ASEAN orientată spre infrastructură, dezvoltarea resurselor umane, tehnologiei informației și comunicațiilor și integrarea economică regională, în special în țările CLMV (Cambogia, Laos, Myanmar, Vietnam);
- Campania „Vizitează ASEAN” și Organizația „ASEAN Hip-Hop Pass” condusă de sectorul privat pentru promovarea turismului în cadrul ASEAN;
- Acordul asupra Rezervei de securitate pentru hrană în cadrul ASEAN.

Obiectivul principal al **politicii de relații externe pentru Comunitatea ASEAN** este de a deveni un important jucător internațional. În momentul de față,

principalii parteneri ai ASEAN sunt China, Coreea de Sud și Japonia. Cu aceste trei țări s-au dezvoltat relații pe multiple planuri: securitate, cooperare, criminalitatea transfrontalieră, comerț și investiții, mediu, finanțe, agricultură, energie, turism, sănătate, forța de muncă, cultură, știință și tehnologie, comunicații, asistență socială și dezvoltare, tineret și dezvoltare rurală și eradicarea sărăciei. În privința relațiilor comerciale cu țările mai sus menționate, ASEAN a negociat sau negociază Acorduri de Liber Schimb.

Tot în zona Asiei și Oceaniei, ASEAN are relații strânse, atât politice, cât și economice cu India, Australia și Noua Zeelandă.

De asemenea, ASEAN dezvoltă relații pe multiple planuri cu partenerii săi de dialog. Pe lângă cei deja menționați, aceștia sunt: Uniunea Europeană, Canada, Statele Unite și Rusia.

ASEAN întreține relații strânse și cu organizații, cum ar fi: Consiliul Cooperării Golfului, Grupul de la Rio, Asociația Asiei de Sud pentru Cooperare Regională și Forumul Pacificului de Sud.

Relațiile dintre UE și ASEAN pot fi grupate pe trei paliere:

1. perioada 1967-1980, în care s-au pus bazele contactelor dintre cele două zone;
2. 1980-1994- perioada s-a caracterizat prin întărirea relațiilor economice și politice culminând cu semnarea Acordului de Cooperare EC-ASEAN în martie 1980;
3. această fază marchează prezentul relațiilor dintre cele două regiuni în care se urmărește realizarea unui cadru multilateral pentru dezvoltarea relațiilor pe baze egale.

În momentul de față, UE este interesată de dezvoltarea relațiilor cu ASEAN pe trei mari direcții: economică, politică și securitate.

Domeniul economic este considerat prioritar, în acest sens luându-se în considerare în luna mai 2007 începerea negocierii pentru un Acord de Liber Schimb. Acest Acord de Liber Schimb se dorește a fi unul în variantă extinsă, acoperind, pe lângă comerțul cu bunuri, serviciile, facilitarea investițiilor și protejarea proprietății intelectuale.

De asemenea, UE dorește ca ALS să fie negociat în afara acordurilor politice și de cooperare, care există deja și, eventual, să le completeze pe acestea.

Principalul interes al UE în privința ASEAN este acela de a-și întări poziția în această zonă față de principalii concurenți globali- Japonia și SUA, care sunt mai bine reprezentate economic.

ASEAN este interesată de semnarea ALS pentru a-și asigura intrarea pe piața UE și a beneficia de experiența UE în managementul relațiilor comunitare.

Se estimează că prin semnarea unui ALS, valoarea exporturilor UE în ASEAN va crește cu 24%, iar valoarea exporturilor ASEAN în UE cu 18,5%.

În privința negocierii ALS cu ASEAN, Comisia Europeană s-a regăsit în situația de a avea trei variante la dispoziție (ALS cu toate țările ASEAN; ALS UE-ASEAN „-” 3; 7 ALS bilaterale), urmând să decidă asupra căreia să se oprească. În acest stadiu s-a ajuns datorită mai multor realități:

- UE derulează negocieri pentru Acorduri de Parteneriat și Cooperare cu Tailanda, Singapore, Indonezia, Malaiezia, Filipine și Brunei. De asemenea, urmează să înceapă negocieri cu Vietnam.

- În momentul de față, datorită situației politice din Myanmar, încălcarea drepturilor omului și a libertății, UE are în vedere aplicarea de sancțiuni.
- Cambogia și Laos sunt considerate țări prea sărace pentru a face față renunțării la taxele vamale. Oricum, UE negociază cu Laos și Cambogia acorduri separate.

În Octombrie 2007 s-a decis ca UE să înceapă negocierile pentru ALS în formula UE-ASEAN „-” 3.

Trăsături esențiale ale viitorului Acord de Liber Schimb

În primul rând, Comisia Europeană dorește semnarea acordului într-un termen de 2 ani.

În principiu, perioada de tranziție va fi de 10 ani, cu posibilitate de extindere în cazul produselor și serviciilor sensibile.

Comisia Europeană dorește prin acest ALS, negocierea accesului liber nu numai pentru bunuri dar și pentru servicii și investiții.

În acest sens, sunt câteva caracteristici ale viitorului ALS, care merită subliniate:

1. nivelul taxelor vamale de la care se va începe reducerea este cel „erga omnes”.
2. măsurile posibile de salvagardare se vor raporta la nivelul Națiunii celei mai Favorizate pentru agricultură, ceea ce înseamnă că UE va putea ridica taxele vamale, dar nu mai mult de nivelul mai sus menționat. De asemenea, părțile vor putea lua măsuri antidumping și de contracarare conform reglementărilor OMC (Art. 6 GATT 94 sau Acordul OMC asupra subvențiilor și măsurilor de contracarare).
3. comisia are în vedere aplicarea de măsuri de sprijin pentru țările mai puțin dezvoltate din cadrul ASEAN. Se va încuraja mai ales extensia de timp în dauna altor măsuri.
4. comisia va urmări o reducere simetrică a tarifelor de ambele părți. Prevederi speciale vor fi prevăzute pentru produsele identificate ca fiind sensibile. Acestea vor fi perioade de tranziție mai lungi sau înțelegeri de liberalizare parțială cu o clauză de revizuire. Toate taxele vamale, impozitele sau taxele de export și restricțiile cantitative la export către cealaltă parte, care nu sunt justificate ca fiind excepții în cadrul Acordului, trebuie eliminate.
5. barierele netarifare- Comisia Europeană dorește eliminarea tuturor barierelor netarifare ce nu pot fi justificate.
6. serviciile și investițiile- Comisia Europeană dorește tratarea lor împreună. Totuși, nu vor fi incluse aspecte, precum protejarea investițiilor, expropieri și reglementarea disputelor dintre stat și investitor. Comisia Europeană dorește introducerea celor două într-un capitol, denumit „servicii, investiții și e-commerce”. Din start sunt excluse câteva domenii: operațiunile cargo din porturi; anumite servicii aeronautice; servicii audio-vizuale și culturale. Părțile se angajează să nu favorizeze companiile locale în dauna celor aparținând țărilor celeilalte părți, cu respectarea specificului domeniilor sensibile. În cazul în care o țară ASEAN semnează un acord de integrare

economică cu un stat terț, aceasta va trebui să acorde investitorilor și serviciilor din UE cel puțin tratament egal.

7. achizițiile guvernamentale- UE dorește liberalizarea accesului, inclusiv la utilitățile publice. Chiar dacă Comisia Europeană este pregătită să acorde tratament preferențial în sensul prelungirii perioadei de tranziție, câteva țări ASEAN nu doresc negocierea acestei laturi.
8. proprietatea intelectuală- este un domeniu prioritar, dar nu vor fi negociate acorduri specifice, ci doar se va cere respectarea reglementărilor internaționale existente.
9. dezvoltarea durabilă- UE este interesată de standardele sociale și de mediu, precum și liberalizarea bunurilor și serviciilor conexe mediului înconjurător.
10. mișcarea capitalului și plățile- acordul va urmări liberalizarea plăților curente și a mișcării capitalului dar include și o clauză de rezervă pentru situații excepționale, cum ar fi dificultăți monetare sau referitoare la cursul de schimb sau supervizare prudențială sau impozitare.
11. referitor la procedurile vamale și facilitarea comerțului se vor negocia reguli, cerințe, formalități și proceduri în legătură cu importurile, exporturile și tranzitul.

Rolul României. Măsuri pe care le-ar putea întreprinde România

1. Clarificări în vederea diminuării percepțiilor negative întâlnite în zona ASEAN referitoare la viitorul Acord de Liber Schimb.
2. Promovarea intereselor companiilor românești pentru maximizarea beneficiilor viitorului Acord de Liber Schimb.

Țările ASEAN vor avea cel mai mult de câștigat din reducerea taxelor pentru servicii (75%) presupunând o reducere de 50% a barierelor comerciale în servicii.

Barierile exportului din țările ASEAN în UE sunt considerate a fi: exigențele și standardele tehnice și contingentele tarifare pentru produsele sensibile.

Barierile exportului UE în ASEAN sunt considerate a fi: exigențele și limitările în domeniul serviciilor și politicile naționale în susținerea anumitor ramuri industriale.

Percepțiile negative, care pot fi înregistrate în zona ASEAN, referitoare la Acordul de Liber Schimb ar putea proveni din:

- liberalizarea în agricultură va afecta țările ASEAN mergând până la transformări radicale, cum ar fi modificarea structurii proprietății, utilizarea pământului și modul de procesare a produselor.
- în industrie- pesimiștii din zona ASEAN susțin că industria bunurilor va fi afectată în sensul că se va reduce protecționismul pentru ramuri importante, cum ar fi: produsele de cauciuc, metale fabricate, lemn și produse din lemn, hârtie și produse din hârtie. De asemenea, vor mai fi afectate: industria constructoare de vehicule, industria mobilei, industria de mase plastice, industria pielăriei, încălțăminte și a îmbrăcăminte.
- în privința slujbelor, se estimează o reducere a acestora pe sectoarele industriale menționate mai sus între 1,7% în cazul electronicelor până la 6,4% în cazul metalelor neferoase.

- în privința serviciilor, multe dintre acestea sunt reglementate în Constituțiile țărilor membre ASEAN, principala temere fiind liberalizarea accesului pentru străini.

România ar putea propune o grilă de dialog, care să fie utilizată la nivel european pentru proliferarea ideilor de colaborare și câștig reciproc de pe urma semnării unui Acord de Liber Schimb.

Principalele idei promovate ar putea fi grupate în:

- câștigul reciproc pe termen lung;
- chiar dacă Uniunea Europeană este văzută ca principal câștigător al acestui ALS, trebuie subliniate și aspectele pozitive pentru ASEAN, cum ar fi: accesul pe o piață mare, liberalizarea accesului pe piețele serviciilor din UE etc.
- trebuie scoase în evidență ajutoarele și sprijinul financiar și nu numai pe care UE le acordă ASEAN pentru armonizarea standardelor și mecanismelor regulatorii, venind și cu exemple deja existente în cazul altor ALS ale UE.
- promovarea țărilor UE și a domeniilor prioritare din cadrul fiecăreia pentru identificarea de oportunități pentru țările ASEAN.

În privința promovării intereselor companiilor românești, autoritățile din România ar putea întreprinde măsuri pe anumite direcții, având în vedere Regulile de Transparență incluse în „Directiva pentru Negocierea unui Acord de Liber Schimb între Comunitatea Europeană și țările sale membre și țări ale ASEAN”:

- punctul de plecare în negocierea ALS trebuie să-l reprezinte potențialii beneficiari. Trebuie identificate interesele urmărite la nivel microeconomic și acestea trebuie transformate în priorități guvernamentale.
- dacă Regulile de Transparență prevăd publicarea regulilor generale cu impact deosebit asupra comerțului internațional de bunuri și servicii, autoritățile române ar trebui să promoveze stabilirea și publicarea de reguli specifice pe anumite domenii, mai ales pe domeniile prioritare ale ASEAN, care sunt stabilite pe termen mediu-lung.
- promovarea (pe lângă informarea) beneficiilor acestui acord pentru entitățile implicate în relațiile economice internaționale. Acest aspect ar trebui să se realizeze prin intermediul unor mijloace interactive, cum ar fi un portal web complex și întâlniri ale autorităților cu Camerele de Comerț și Asociațiile Patronale.

Bibliografie

Bernama.com, (2007), *EU-ASEAN FTA negotiations unlikely to succeed*, 6 septembrie, disponibil online la adresa: http://www.bernama.com.my/bernama/v3/news_business.php?id=283451.

Bloomberg, S., (2007), ASEAN, EU may take years to ink FTA, apărut în *Financial Express (India)*, 16 mai.

- Haswidi, A.**, (2007), Officials urged to be critical over FTA, apărut în *Jakarta Post*, 10 mai.
- Maes, M.**, (2007), The EU approach to the ASEAN, INDIA, KOREA FTA negotiations, apărut în *Transnational Institute*, ianuarie.
- Mandelson, P.**, (2006), Global Europe: competing in the world, octombrie, disponibil online la adresa: http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/competitiveness/global_europe_en.htm.
- Netto, A.**, (2007), Race-based policy spoils EU-Malaysian ties, apărut în *Asia Times*, 29 iunie, disponibil online la adresa: http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/IF29Ae01.html.
- Pratruangkrai, P.**, (2007), Thailand prepares for ASEAN-EU talks on free-trade deal, apărut în *The Nation (Bangkok)*, 9 august 9.
- Roundtable** on “ASEAN at 40: Potential, Performance and Prospects”- Bucuresti, 10 Octombrie 2007.
- Santiago, C.**, (2007), EU-ASEAN relations: From economic cooperation to institutionalizing free trade neo-liberal orthodoxy, apărut în *Transnational Institute*, ianuarie.
- Singh, S.**, (2007), EU plans to start FTA talks in Asia, apărut în *Bangkok Post*, 2 mai, disponibil online la adresa: <http://www.ftawatch.org/cgi-bin/content/newse/show.pl?0731>.
- VietNamNet Bridge**, (2007), *EU to recognize Vietnam having market economy if...*, 5 octombrie, disponibil online la adresa: <http://english.vietnamnet.vn/interviews/2007/10/747880/>.